

ТЕОРИЯ І ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

УДК: [159.9+33]:001.8

ЕКОНОМІЧНА НАУКА ТА ПСИХОЛОГІЯ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ ©

О.В. ЧОРНИЙ,
кандидат філософських наук,
докторант кафедри маркетингу
та аграрного бізнесу
Вінницького національного
аграрного університету
(м. Вінниця)

У статті розглянуто деякі питання, пов'язані з неklasичною економічною теорією. Досліджено окремі проблеми, які стосуються міждисциплінарних зв'язків психології та економіки як наук. У цьому контексті наголошується на необхідності вивчення напрацювань закордонних учених та створенні теоретичної основи для відповідних змін у вітчизняній науці. Окрему увагу приділено аналізу поведінки користувачів інформації під кутом зору основ теорії психології та економічної теорії. Обґрунтовано, що використання міждисциплінарних зв'язків, теорії та методології підсилює результати дослідження. Підкреслено, що інтеграція термінології з економіки та психології, теорії та інструментарію цих двох наук ґрунтується на знаннях можливостей об'єднання категоріально-понятійних апаратів обох наук. Виявлено, що дослідження напрацювань зарубіжних учених потребує відповідної мовної підготовки та знання основ наукових досліджень.

Ключові слова: економічна наука, неklasична теорія, психологія, поведінка, поведінкова економіка, міждисциплінарність.

Літ.: 11.

Постановка проблеми. Сучасний неklasичний дискурс, що знаходиться на перетині психології та економічної науки, в останні десятиліття здобув посилену увагу як з боку економістів, так і психологів. Оскільки обидві науки належать до соціологічних дисциплін, то існує чимало феноменів, що є предметом розгляду як економічної теорії, так і ряду психологічних дисциплін. У зв'язку з цим, варто звернути увагу на окремі особливості зазначеного дискурсу, розуміння котрих є необхідним для підвищення якості досліджень у цьому напрямку.

Відомо, що в реальному світі часто різноманітні економічні агенти діють не раціонально, що створює деякі розбіжності з класичною економічною теорією. Шляхом використання категоріально-понятійного апарату психології можна, в певній мірі, усунути розбіжності між теоретичними економічними напрацюваннями та економічною поведінкою споживачів та фірм, що існує в реальному світі. Для цього необхідно звернути увагу на проблемні моменти, що стосуються взаємодії двох галузей наукового знання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження характеризуються великим рівнем міждисциплінарності. Економічна проблематика взаємодіє з численними галузями наукового знання. Наприклад, Г.М. Калетнік досліджує особливості управління в умовах економічної нестабільності [1]. В.В. Луцяк аналізує методологію створення інновацій на підприємствах [2]. В.А. Мазур займається аналізом фінансового стану підприємства та його зв'язку з різними факторами [3]. Якщо вести мову про специфічний внесок у сферу психолого-економічних досліджень, то до закордонних науковців, що мають значний доробок з цієї проблематики, можна віднести таких, як Е. Ангнер, Д. Аріелай, Г. Гігерензер, Дж. Льовенштайн, А. Самсон, К. Санштейн, Р. Толер та багато інших. Серед вітчизняних науковців, що займаються дослідженням даної проблематики, слід згадати таких, як М.П. Бутко, О.В. Винославська, В.Л. Комаровська, В.І. Кривий, Г.В. Ложкін, А. В. Неживенко та інші. Зважаючи на важливість розвитку дискурсу, пов'язаного з психологією та економічною наукою, необхідно дослідити питання міждисциплінарної взаємодії між економікою та психологією.

Формулювання цілей статті. Метою даної роботи є висвітлення деяких особливостей міждисциплінарної взаємодії між економікою та психологією як науками.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження, що знаходяться на межі економічної науки та психології, є частиною більшого дискурсу, котрий можна назвати неklasичною економічною наукою. Він відрізняється від того, що в розвинутих країнах вважають економічним імперіалізмом, неокласичною економічною наукою та неоліберальним економічним дискурсом. У кінці ХХ століття неklasична економічна наука відмовилась від інтервенції в дискурси, пов'язані з іншими науками. Відтак домінантне положення економічної науки серед інших соціологічних наук змінилося на паритетні відносини, де кожна наука, нарівні з економічною, виступає рівноцінною частиною досліджень.

Дослідження, що стосуються використання знань та методів з двох чи більше наук називаються міждисциплінарними. Крім психології, до досліджень, пов'язаних з економічною наукою, залучаються також соціологія, врядування, політологія, право та низка інших галузевих наук, пов'язаних з національним господарством. З початку ХХІ століття набирає силу також дискурс, в межах котрого вчені займаються переосмисленням ролі математики, статистики, теорії ймовірності та теорії систем у проведенні економічних досліджень. Як бачимо, міждисциплінарні дослідження, що стосуються економічної науки є доволі широкими та популярними.

Важливість міждисциплінарного дискурсу, що стосується економічної науки, характеризується нехтуванням виключно теоретичних догматів на користь пояснення реального світу. Таким чином, за рахунок інших сфер знань економічному знанню надається більше реалістичності. Якщо економічна наука описує лише частину реальності, то включення знань інших академічних дисциплін дозволяє переосмислити окремі положення економічної теорії та сприяє розумінню економічної діяльності як феномена, що вбудований в онтологію, котра характеризується холістичністю та складністю. Розділення наукового знання на відокремлені академічні дисципліни в ХХ столітті носило повсюдний характер. Відповідно, відбувалась деталізація та прирощення знань з кожної окремої дисципліни. У кінці ж ХХ століття, зважаючи на

необхідність на новому рівні переосмислити відношення науки до реального світу, з'явилась потреба в обачній та поступовій інтеграції знання таким чином, щоб воно відображало реальні явища та процеси.

У зв'язку з наведеним вище, виникає потреба в дослідженні праць закордонних науковців, а також необхідність належного розуміння та адекватної інтерпретації напрацювань, пов'язаних з основними трендами, що характеризуються міждисциплінарністю. Оскільки Україна з економікою, що перебуває на стадії трансформації, інтегрується в глобальне співтовариство розвинених країн, необхідно надати систематичного характеру вивченню основних трендів у світовій економічній науці. Одним з таких трендів є зв'язок психології та економічної науки.

Зважаючи на натиск студентської спільноти та громадянського суспільства на академічні установи та вчених, на початку ХХ століття міждисциплінарний дискурс, пов'язаний з економічною наукою, перетворився з маргінального напрямку економічної теорії на один з основних. Тому зрозуміло, що в українській науці дослідження на межі психології та економіки вважаються зрозумілими та прийнятними. Ось, як про це пише В. І. Кривий: «Міждисциплінарна взаємодія є важливим фактором розвитку будь-якої науки. Особливо це стосується економічної теорії, яка має своїм предметом людську поведінку...» [4, с. 14]. Незважаючи на те, що в сучасній українській економічній науці присутній значний ентузіазм, пов'язаний з можливостями, що надає міждисциплінарний підхід для розвитку економічної теорії, нерідко можна спостерігати, як подібні ініціативи наштовхуються на спротив або ігнорування. Усе ж переваги міждисциплінарного дискурсу визнаються в численних університетах Європи та США. Чи стане міждисциплінарний економічний дискурс важливою частиною теоретичних та практичних розробок українських науковців, що буде мати системний характер та широке визнання в суспільстві – питання часу, вже на сьогодні багато зусиль витрачено на міждисциплінарні дослідження.

Якщо брати до уваги виключно міждисциплінарні дослідження, що стосуються психології та економічної науки, то можна спостерігати складний розвиток відносин між цими двома дисциплінами. Наприклад, у роботі одного закордонного дослідника «... пропонується інтерпретація процесу звільнення економічного аналізу від психології наприкінці ХІХ століття та сучасного воскресіння поведінкових підходів наприкінці 1980-х років» [5, с. 62]. Таким чином, певна синкретична сфера знань, котра була представлена лише декількома академічними дисциплінами на початку ХХ століття, зазнала поділу та відповідної деталізації знання. Впродовж ХХ століття, як в радянській, так і в закордонній науці, були утворені складні дисциплінарні кордони та численні сфери деталізованого знання з певної проблематики. Як наслідок, у кінці ХХ століття багато закордонних вчених почали відчувати брак інтеграції між дисциплінами та умовність складних дисциплінарних кордонів. Тому тенденція до розвитку міждисциплінарної економічної науки стосується не лише подолання «економічного імперіалізму», властивого для другої половини ХХ століття, але й нормального розвитку науки в цілому. Минуле століття з властивою йому фрагментацією наукового знання було необхідним періодом, в межах якого відбулось збагачення за рахунок розвитку специфічних методів, теорій, понять, термінів.

Відокремленість економічної теорії від реальних економічних процесів довгий час здавалась зрозумілим явищем, з яким доводилось миритися. Самі вчені-економісти повсюдно визнавали, що сприйняття реального економічного агента як «людини економічної» у більшості випадків не відповідає реальному стану справ. Саме тому, в кінці XX століття можливості, що надавалися економічною психологією чи поведінковою економікою були сприйняті з деякою ейфорією і з великим захватом. Ось що в 1996 році писав один з закордонних вчених: «... ми повинні заохочувати виникаючу тенденцію до більш психологічно реалістичної економічної науки» [6, с. 1320]. Ця тенденція і сьогодні є важливою та потрібною, оскільки нобелівська премія в галузі економіки 2017 року була присуджена саме за роботу в галузі поведінкової економіки. Таким чином, варто зважати на значущість даного напрямку економічної теорії, проте не варто абсолютизувати його та визнавати «панацеєю» від усіх проблем економічної науки. Зважаючи на викладене вище, звернемось тепер до опису деяких особливостей взаємодії між економічною наукою та психологією.

Психологічна теорія саме тому є корисною для економіки, що вона усуває деякі прогалини та невідповідності в самій економічній теорії. В усьому світі визнано, що міждисциплінарні зв'язки, що існують між психологією та економічною наукою, є продуктивними у вирішенні численних теоретичних та практичних проблем. «Дослідження в галузі психології та економічної науки ... припускають, що люди відхиляються від стандартної моделі в трьох відношеннях: (1) нестандартні переваги, (2) нестандартні переконання, і (3) нестандартні рішення» [7, с. 315]. Відповідно, у стандартній економічній теорії переваги, переконання та рішення економічних агентів є раціональними та обґрунтованими, а самі економічні агенти керуються максимізацією корисності та збільшенням утилітарності певних економічних благ. Втім, як ми вже згадували, поведінка споживачів, так само, як і суб'єктів підприємницької діяльності, не завжди є раціональною, отже, виникає нестандартна поведінка, що може бути досліджена та описана за допомогою психологічних методів та теорій. У цьому відношенні, переваги, що надаються психологією для вирішення проблем економічної теорії є незамінними, оскільки вони суттєво підвищують її ефективність. Звернемось до інших міждисциплінарних проблем.

Розв'язання численних наукових проблем стосується не лише підкріплення або спростування загального дискурсу, але й окремих дисциплін з галузі економіки та психології. Ось, наприклад, дві такі дисципліни, пов'язані з експериментальною методологією: «Як експериментальна економіка, так і експериментальна психологія стосуються багатьох тих самих питань, наприклад, переговори, різні типи рішень, ситуації вибору та соціальні дилеми» [8, с. 113]. Лише після звернення до теорії переговорів, одразу стає зрозумілим, наскільки складним є цей феномен. З економічної точки зору сторони переговорів – це раціонально діючі суб'єкти, що намагаються максимізувати свою вигоду, слідуючи розумній стратегії. З боку психології, сторони переговорів є не лише раціонально діючими суб'єктами, а й живими особами, на яких діють також і інші фактори, що стосуються відчуттів, емоцій, переживань, вражень. У цьому випадку сторони переговорів здатні діяти афективно та піддаватися маніпуляції. Зрозуміло, що один приклад не вичерпує усього обсягу міждисциплінарної роботи, проте він вказує на те, наскільки ефективними та потрібними можуть бути подібні дослідження.

Ефективним видається не лише розгляд складних феноменів реальності під кутом зору різних дисциплін, але й розподіл сфер повноважень між економічною наукою та психологією. У цьому випадку кожна наукова галузь виконує свою частину роботи відносно певної проблеми. Ось що про це пишуть сучасні українські дослідники: «Економіка і психологія вивчають господарську поведінку суб'єктів економіки: в економіці – різні аспекти господарства і пов'язаної з ним діяльності людей, в психології – психологічне сприйняття цих процесів» [9, с. 63]. У першому випадку застосовуються економічні знання для ведення економічної діяльності, в другому – описуються психологічні процеси, що стосуються економічних відносин в суспільстві. Такі дослідження можуть бути корисними зокрема для того, щоб сприяти посиленню трансформаційних процесів, пов'язаних з розвитком економіки та прирощенню соціального капіталу. Загальновідомим фактом є низький рівень довіри до владних інституцій, оскільки економічні процеси, що відбуваються в державі не знаходять належного розуміння в окремих прошарках громадянського суспільства. Якщо враховувати, що важливими складовими соціального капіталу є довіра та цінності (що розглядаються, в тому числі, психологією), то проблематика, що стосується цього феномену отримує виразний міждисциплінарний характер. Отже, психологічне пояснення процесів формування соціального капіталу є однією з продуктивних сфер досліджень. Залучення до досліджень з економічного розвитку компетентних психологів (з метою посилення комунікації, подолання конфліктів та побудови партнерських відносин) і встановлення міждисциплінарних зв'язків між сферами знань дозволить пришвидшити процеси формування ринкового суспільства.

Зважаючи на доволі невеликий термін проведення подібних досліджень, потрібно звернути увагу і на те, що відносини між професійними психологами та економістами перебувають на стадії становлення, а відповідно, відбувається регуляція взаємовідносин між професійними сферами. Професійні економісти дещо скептично ставляться до подібних міждисциплінарних досліджень, в той час, як психологи показують більше ентузіазму. Ось що пишуть закордонні психологи про міждисциплінарні дослідження в сфері економіки: «Поведінкові економісти та економічні психологи переконливо доводять, що економічні рішення в цілому та споживчі рішення зокрема, рідко слідують нормативній моделі раціонального вибору» [10, с. 195]. Очевидно, що дослідження ЧОГО САМЕ, які проведені в інших країнах, можуть дублюватися в Україні для того, щоб виявити вплив менталітету та економічної ситуації на економічні рішення. Оскільки розвинуті суспільства, трансформаційні суспільства та відсталі є різними за рівнем розвитку, то й перевага психологічних або раціональних факторів буде різною в різних суспільствах.

Ще один приклад, що стосується «раціонального вибору», показує, що теоретичний опис реальних проблем в економіці є майданчиком для конкурентної боротьби між різними галузями знань. «Раціональний вибір... відображає існуючі питання як змагання між економічною теорією та фальсифікацією свідчень з боку психології» [11, с. 877]. Зважаючи на необхідність розвитку економічної науки та психології, кожна з них трактує ті самі явища різним чином, відповідно, одним з основних показників на користь певного кола вчених можуть стати кількісні дослідження, що стосуються як психологічної, так і економічної сфери, тестових опитувань, польових досліджень та фокус-груп.

Однією з основних міждисциплінарних проблем, що стосуються досліджень у сфері економіки, є застосування міждисциплінарного підходу та використання критичного мислення для опрацювання дискурсу. В українських реаліях майже

тридцятирічний розвиток ринкової економіки та реформування спадку радянського суспільства вимагає критичного осмислення інформації, що є доступною в глобальному просторі та придатною до імплементації у вітчизняних умовах. У цьому відношенні, розвиток вітчизняної економічної думки не лише конкурує з відповідними намаганнями інших галузей знань, але й з марксистською ідеологією та відносинами, що de facto базувались на командно-адміністративному управлінні. Тому уваги вимагають не лише складні міждисциплінарні проблеми, але також переосмислення економічної реальності, як відносин між економічними агентами, діяльність котрих вдало описується неокласичною економічною теорією. Зміна курсу розвитку економіки на початку дев'яностих років минулого століття вимагає переосмислення базових економічних цінностей в суспільстві, ось чому проблеми створення та поширення ліберальних цінностей є ще однією актуальною темою досліджень.

Важливим фактором є також і те, що розвиток економічної психології та поведінкової економіки в майбутньому буде мати виразну специфіку. І хоча в даний час такі дослідження швидше мають характер осмислення праць закордонних вчених, все ж в майбутньому варто звертати увагу на розвиток саме специфічних особливостей даного дискурсу вітчизняними вченими. Теоретичні напрацювання, що з'явилися протягом останнього десятиліття, багато в чому копіюють твердження та розробки вчених з Європи та США. Тому сучасна українська наука, пов'язана з економічною психологією та поведінковою економікою, перебуває на стадії переходу від теоретичного опрацювання проблематики до проведення практичних досліджень та розробки практичних рекомендацій, що стосуються численних складних міждисциплінарних феноменів та процесів.

Враховуючи вищенаведене, варто звернути увагу на можливості міждисциплінарної теорії та методології в інтеграції економічної науки та психології. Інтеграція теорій, методів та термінології з обох соціальних дисциплін потребує значного часу та фінансових ресурсів. Розвиток міждисциплінарної теорії, проведення міждисциплінарних досліджень та створення міждисциплінарних центрів при університетах може великою мірою посприяти розвитку вітчизняної науки.

Висновки. Економічна психологія та поведінкова економіка є продуктивними сферами наукових досліджень як в Україні, так і за кордоном. Розвиток цієї сфери знань з кінця ХХ століття здійснив значний стрибок, і сьогодні дана сфера знань слугує місцем конкурентної боротьби між професійними спільнотами психологів та економістів. Спільне використання економічних та психологічних методів, теорій, понять та термінів все ще потребує свого належного дослідження. У цьому відношенні, однією з найпродуктивніших сфер видається дослідження раціонального вибору засобами економічної науки та психології. Подальші дослідження можуть бути пов'язані з аналізом розвитку цієї проблематики, враховуючи історичний та географічний контексти. Також окремої уваги потребують питання наукової легітимації та широкого суспільного обговорення існуючих проблем.

Список використаної літератури

1. Калетнік Г.М. Управління регіональною продовольчою безпекою в умовах економічної нестабільності: монографія / Г.М. Калетнік, С.В. Козловський, Е.А. Кіреєва, О.Г. Підвальна. Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2015. 251 с.
2. Луцьяк В.В. Методологія розробки конкурентних інновацій підприємствами харчової промисловості / В.В. Луцьяк, І.В. Фурман // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Економічні науки. 2018. № 2 (11). С. 108-114.

3. Мазур В. А. Методика аналізу фінансового стану підприємства відповідно до вимог внутрішніх і зовнішніх користувачів / В.А. Мазур, О.Ф. Томчук, Ю.Ю. Браніцький // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 3. С. 7-20.
4. Кривий В.І. Передумови виникнення поведінкової економіки / В.І. Кривий // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: економічні науки. 2016. № 18(1). С. 12-16.
5. Muramatsu R. The death and resurrection of “economics with psychology”: remarks from a methodological standpoint / R. Muramatsu // *Revista de economia política*. 2009. Vol. 29, No. 1. P. 62-81.
6. Lewin S.B. Economics and psychology: lessons for our own day from the early twentieth century / S.B. Lewin// *Journal of economic literature*. 1996. Vol. 34. P. 1293-1323
7. DellaVigna S. Psychology and economics: evidence from the field/ S. DellaVigna // *Journal of economic literature*. 2009. № 47(2). P. 315-372.
8. Madsen D.Q. Experimental methods in economics and psychology: a comparison / D.Q. Madsen, T. Stenheim // *Procedia – social and behavioral sciences*. 2015. № 187. P. 113-117.
9. Лазаренко Д. Економічна психологія та обізнаність як чинники формування економічної грамотності / Д. Лазаренко, Л. Степаненко // *Рідна школа*. 2014. №3. С. 62-66.
10. Kirchler E. Economic and psychological determinants of consumer behavior / E. Kirchler, E. Hoelzl // *Journal of psychology*. – 2011. – Vol. 219(4). – P. 195-197.
11. Smith V.L. Rational choice: the contrast between economics and psychology / V. L. Smith // *Journal of political economy*. 1991. Vol. 99, No. 4. P. 877-897.

References

1. Kaletnik G.M., Kireeva O.G., Pidvalna O.G. (2015). *Upravlinnia regionalnoiy prodovolchoiy bezpekoiy v umovah ekonomichnoi nestabilnosti* [Managing Regional Food Security in Conditions of Economic Instability]. *Vinnitsia: Merkiuri-Podilla* [in Ukrainian].
2. Lutsiak V.V., Furman I.V. (2018). *Metodologiya rozrobku konkurentnyh innovatsii pidpriemstvamy kharchovoi promyslovosti* [Methodology of competitive innovations development by the food industry enterprises]. *Naukovii visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universitetu im. Suhomlynskhoho. Ekonomichni nauky*, 2(11), 108-114 [in Ukrainian].
3. Mazur V.A., Tomchuk O.F., Branitskii U.U. (2017). *Metodyka analizu finansovoho stanu pidpriemstva vidpovidno do vymoh vnutrishnih i zovnishnih korystuvachiv* [Method of analysis of the financial condition of the company in accordance with the requirements of internal and external users]. *Ekonomika. Finansy. Menezhment.: aktualni pytannia nauky i praktyky*, 3, 7-20 [in Ukrainian].
4. Kryvyi V.I. (2016). *Peredumovy vynyknennia povedinkovoi ekonomiky* [Prerequisites for the emergence of a behavioral economy]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: ekonomichni nauky*, 18(1), 12-16 [in Ukrainian].
5. Muramatsu R. (2009). The death and resurrection of “economics with psychology”: remarks from a methodological standpoint. *Revista de economia política*, 29(1), 62-81.
6. Lewin S.B. (1996). Economics and psychology: lessons for our own day from the early twentieth century. *Journal of economic literature*, 34, 1293-1323.
7. DellaVigna S. Psychology and economics: evidence from the field. *Journal of economic literature*, 47(2), 315-372.

8. Madsen D.Q., Stenheim T. (2015). Experimental methods in economics and psychology: a comparison. *Procedia – social and behavioral sciences*, 187, 113-117.
9. Lazarenko D., Stepanenko L. (2014). Ekonomichna psykholohiia ta obiznanist yak chynnyky formuvannia ekonomichnoi hramotnosti [Economic psychology and awareness as factors in the formation of economic literacy]. *Ridna shkola*, 3, 62-66 [in Ukrainian].
10. Kirchler E., Hoelzl E. (2011). Economic and psychological determinants of consumer behavior. *Journal of psychology*, 219(4), 195-197.
11. Smith V.L. (1991). Rational choice: the contrast between economics and psychology. *Journal of political economy*, 99(4), 877-897.

**ANNOTATION
ECONOMIC SCIENCE AND PSYCHOLOGY: INTERDISCIPLINARY
RELATIONS**

CHORNYI Oleh,
*Candidate of Philosophy Sciences,
Doctoral Student of the Department
of Marketing and Agrarian Business,
Vinnytsia National Agrarian University
(Vinnytsia)*

The article deals with some issues related to non-classical economic theory. Some problems concerning interdisciplinary connections of psychology and economics as sciences are investigated. In this context, it is emphasized that it is necessary to study the achievements of foreign scientists and to create the theoretical basis for the corresponding changes in the national science. Particular attention is paid to analyzing the behavior of users of information from the perspective of the basis of the theory of psychology and economic theory. It is substantiated that the use of interdisciplinary connections, theory and methodology greatly enhances the research results. It is emphasized that the integration of terminology in economics and psychology, theory and tools of these two sciences is based on the knowledge of the possibilities of association of categorical and conceptual apparatuses of both sciences. It has been found that the study of the achievements of foreign scientists requires appropriate language training and knowledge of the basics of scientific research.

Key words: economics, non-classical theory, psychology, behavior, behavioral economy, interdisciplinarity.

Lit.: 11.

**АННОТАЦИЯ
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ НАУКА И ПСИХОЛОГИЯ: МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫЕ
СВЯЗИ**

ЧЁРНЫЙ Олег Витальевич,
*кандидат философских наук,
докторант кафедры маркетинга и аграрного бизнеса
Винницкого национального аграрного университета
(г. Винница)*

В статье рассмотрены некоторые вопросы, связанные с неклассической экономической теорией. Исследованы отдельные проблемы, касающиеся междисциплинарных связей психологии и экономики как науки. В этом контексте

подчеркивается необходимость изучения наработок зарубежных учёных и создания теоретической основы для соответствующих изменений в отечественной науке. Особое внимание уделено анализу поведения пользователей информации с точки зрения основ теории психологии и экономической теории. Обосновано, что использование междисциплинарных связей, теории и методологии усиливает результаты исследования. Подчеркнуто, что интеграция терминологии по экономике и психологии, теории и инструментария этих двух наук основывается на знаниях возможностей объединения категориально-понятийных аппаратов обеих наук. Выявлено, что исследования наработок зарубежных учёных требует соответствующей языковой подготовки и знания основ научных исследований.

Ключевые слова: экономическая наука, неклассическая теория, психология, поведение, поведенческая экономика, междисциплинарность.

Лит.:11.

Відомості про автора

ЧОРНИЙ Олег Віталійович – кандидат філософських наук, докторант кафедри маркетингу та аграрного бізнесу, Вінницький національний аграрний університет (21018, м. Вінниця, вул. Пирогова, 3, e-mail: phd.chornyi@gmail.com).

CHORNYI Oleh – Candidate of Philosophy Sciences, Doctoral Student of the Department of Marketing and Agrarian Business, Vinnytsia National Agrarian University (21018, Vinnytsia, 3 Pirogov St., e-mail: phd.chornyi@gmail.com).

Чёрный Олег Витальевич – кандидат философских наук, докторант кафедры маркетинга и аграрного бизнеса, Винницкий национальный аграрный университет (21018, г. Винница, ул. Пирогова, 3, e-mail: phd.chornyi@gmail.com).

